



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 114/2014-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. februára 2014 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOŠŤ, s. r. o., Pribinova 25, Bratislava, vedené pod sp. zn. Rvp 21659/2013, Rvp 21660/2013, Rvp 21661/2013, Rvp 21662/2013, Rvp 21667/2013, Rvp 21668/2013, Rvp 21669/2013, Rvp 21670/2013, Rvp 21671/2013, Rvp 21743/2013, Rvp 21744/2013, Rvp 21745/2013, Rvp 21746/2013 a sp. zn. Rvp 21747/2013, zastúpenej obchodnou spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., Grösslingová 4, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD., vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj namietaného porušenia čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie postupom Okresného súdu Trnava a jeho uzneseniami sp. zn. 29 Er/1301/2007 z 8. marca 2012 (Rvp 21659/2013), sp. zn. 18 Er 137/2007 z 8. februára 2012 (Rvp 21660/2013), sp. zn. 24 Er 445/2005 z 27. februára 2012 (Rvp 21661/2013), sp. zn. 5 Er/2503/2009 z 11. júna 2012 (Rvp 21743/2013), sp. zn. 27 Er 336/2010 zo 16. mája 2012 (Rvp 21744/2013), sp. zn. 8 Er 273/2011 z 24. februára 2012 (Rvp 21745/2013), postupom Okresného súdu Dunajská Streda a jeho uznesením sp. zn. 11 Er 1174/2005 z 28. marca 2012 (Rvp 21662/2013),

sp. zn. 12 Er 584/2009 z 1. augusta 2011 (Rvp 21746/2013), postupom Okresného súdu Senica a jeho uzneseniami sp. zn. 8 Er 640/2009 z 24. augusta 2012 (Rvp 21667/2013), sp. zn. 8 Er 102/2010 z 18. septembra 2012 (Rvp 21668/2013), sp. zn. 8 Er 584/2008 z 22. augusta 2012 (Rvp 21669/2013), sp. zn. 8 Er 544/2010 z 31. októbra 2012 (Rvp 21670/2013), sp. zn. 8 Er 538/2010 z 28. augusta 2012 (Rvp 21670/2013), postupom Okresného súdu Skalica a jeho uzneseniami sp. zn. 1 Er 10/2009 z 20. októbra 2011 (Rvp 21671/2013) a postupom Krajského súdu v Trnave a jeho uzneseniami sp. zn. 3 CoE/302/2012 z 27. júna 2013 (Rvp 21659/2012), sp. zn. 5 CoE/210/2012 z 29. apríla 2012 (Rvp 21660/2013), sp. zn. 11 CoE/270/2012 z 28. júna 2013 (Rvp 21661/2013), sp. zn. 10 CoE/33/2013 z 27. júna 2013 (Rvp 21662/2013), sp. zn. 6 CoE/79/2013 z 30. mája 2013 (Rvp 21667/2013), sp. zn. 6 CoE/78/2013 z 30. mája 2013 (Rvp 21668/2013), sp. zn. 6 CoE/76/2013 z 30. mája 2013 (Rvp 21669/2013), sp. zn. 6 CoE/81/2013 zo 4. júla 2013 (Rvp 21670/2013), sp. zn. 5 CoE/79/2012 z 27. novembra 2012 (Rvp 21671/2013), sp. zn. 41 CoE/245/2013 z 2. júla 2013 (Rvp 21743/2013), sp. zn. 5 CoE/204/2011 z 26. marca 2013 (Rvp 21744/2013), sp. zn. 11 CoE/148/2012 z 15. júla 2013 (Rvp 21745/2013), sp. zn. 21 CoE 224/2012 z 28. júna 2013 (Rvp 21746/2013) a sp. zn. 23 CoE/107/2013 zo 17. júna 2013 (Rvp 21747/2013) a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., vedené pod sp. zn. Rvp 21659/2013, Rvp 21660/2013, Rvp 21661/2013, Rvp 21662/2013, Rvp 21667/2013, Rvp 21668/2013, Rvp 21669/2013, Rvp 21670/2013, Rvp 21671/2013, Rvp 21743/2013, Rvp 21744/2013, Rvp 21745/2013, Rvp 21746/2013 a sp. zn. Rvp 21747/2013 sa spájajú na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. III. ÚS 114/2014.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 27. novembra 2012, 4., 6. decembra 2012, 29. januára 2013, 12., 18., 21. februára 2013, 20. a 28. júna, 11. júla 2012 a 30. augusta 2013 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti POHOTOVOSTĚ, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorými namieta porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), ako aj porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Trnave a jeho uzneseniami sp. zn. 29 Er/1301/2007 z 8. marca 2012 (Rvp 21659/2013), sp. zn. 18 Er 137/2007 z 8. februára 2012 (Rvp 21660/2013), sp. zn. 24 Er 445/2005 z 27. februára 2012 (Rvp 21661/2013), sp. zn. 5 Er/2503/2009 z 11. júna 2012 (Rvp 21743/2013), sp. zn. 27 Er 336/2010 zo 16. mája 2012 (Rvp 21744/2013), sp. zn. 8 Er 273/2011 z 24. februára 2012 (Rvp 21745/2013), postupom Okresného súdu Dunajská Streda a jeho uznesením sp. zn. 11 Er 1174/2005 z 28. marca 2012 (Rvp 21662/2013), sp. zn. 12 Er 584/2009 z 1. augusta 2011 (Rvp 21746/2013), postupom Okresného súdu Senica a jeho uzneseniami sp. zn. 8 Er 640/2009 z 24. augusta 2012 (Rvp 21667/2013), sp. zn. 8 Er 102/2010 z 18. septembra 2012 (Rvp 21668/2013), sp. zn. 8 Er 584/2008 z 22. augusta 2012 (Rvp 21669/2013), sp. zn. 8 Er 544/2010 z 31. októbra 2012 (Rvp 21670/2013), sp. zn. 8 Er 538/2010 z 28. augusta 2012 (Rvp 21670/2013), postupom Okresného súdu Skalica a jeho uzneseniami sp. zn. 1 Er 10/2009 z 20. októbra 2011 (Rvp 21671/2013), (ďalej aj „uznesenia okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) a jeho uzneseniami sp. zn. 3 CoE/302/2012 z 27. júna 2013 (Rvp 21659/2012), sp. zn. 5 CoE/210/2012 z 29. apríla 2012 (Rvp 21660/2013), sp. zn. 11 CoE/270/2012 z 28. júna 2013 (Rvp 21661/2013), sp. zn. 10 CoE/33/2013 z 27. júna 2013 (Rvp 21662/2013), sp. zn. 6 CoE/79/2013 z 30. mája 2013 (Rvp 21667/2013), sp. zn. 6 CoE/78/2013 z 30. mája 2013 (Rvp 21668/2013), sp. zn.

6 CoE/76/2013 z 30. mája 2013 (Rvp 21669/2013), sp. zn. 6 CoE/81/2013 zo 4. júla 2013 (Rvp 21670/2013), sp. zn. 5 CoE/79/2012 z 27. novembra 2012 (Rvp 21671/2013), sp. zn. 41 CoE/245/2013 z 2. júla 2013 (Rvp 21743/2013), sp. zn. 5 CoE/204/2011 z 26. marca 2013 (Rvp 21744/2013), sp. zn. 11 CoE/148/2012 z 15. júla 2013 (Rvp 21745/2013), sp. zn. 21 CoE 224/2012 z 28. júna 2013 (Rvp 21746/2013) a sp. zn. 23 CoE/107/2013 zo 17. júna 2013 (Rvp 21747/2013) (ďalej aj „uznesenia krajského súdu“).

Zo sťažností vyplýva, že sťažovateľka sa v rámci svojej podnikateľskej činnosti zaoberá inter alia poskytovaním úverov z vlastných zdrojov a v rámci svojej činnosti poskytla na základe zmlúv o úvere uzavretých s dlžníkmi úvery, ktoré boli títo povinní vrátiť podľa podmienok dojednaných v úverových zmluvách. Vzhľadom na skutočnosť, že dlžníci dobrovoľne nepristúpili k úhrade svojich záväzkov, ich pohľadávky voči sťažovateľke sa stali splatnými a v nadväznosti na podmienky dojednané v úverových zmluvách obsahujúce vo väčšine prípadov tzv. rozhodcovskú doložku boli sťažovateľkou začaté rozhodcovské konania pred ňou zvoleným rozhodcovským súdom. Následne boli na základe rozhodcovských rozsudkov vydaných v týchto konaniach začaté exekučné konania. V ďalších prípadoch boli na základe splnomocnenia udeleného dlžníkmi pri podpise úverovej zmluvy spísané splnomocneniami dlžníkov notárske zápisnice, ktoré sa taktiež stali exekučnými titulmi, na podklade ktorých boli v prospech sťažovateľky začaté exekučné konania. V priebehu exekučného konania bolo uzneseniami Okresného súdu Trnava, Okresného súdu Dunajská Streda, Okresného súdu Senica (ďalej len „okresné súdy“) v sťažovateľkou napadnutých konaniach rozhodnuté o zastavení prebiehajúcich exekučných konaní. Krajský súd na odvolania sťažovateľky svojimi rozhodnutiami potvrdil napadnuté uznesenia okresných súdov ako vecne správne.

Sťažovateľka v predostretej argumentácii atakuje právne závery vyplývajúce z rozhodovacej činnosti okresných súdov a krajského súdu, ktorým vytýka ich nesprávnosť z hľadiska právneho posúdenia relevantných hmotnoprávnych ustanovení príslušných právnych predpisov na predmetnú právnu vec sa vzťahujúcich, a zároveň poskytuje ústavnému súdu vlastnú interpretáciu právnych predpisov vzťahujúcich sa na uvedené konania.

V doplneniach sťažností doručených ústavnému súdu 25. júla 2013 sťažovateľka poukazuje na rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev (ďalej len „Súdny dvor“) vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Cipani a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2013, z ktorého má vyplývať, že čl. 6 ods. 1 a čl. 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa má vykladať v tom zmysle, že vnútroštátny súd, ktorý konštatoval ex offio nekalú povahu zmluvnej podmienky, nemusí na to, aby mohol vyvodit' dôsledky tohto konštatovania, čakať, či spotrebiteľ, informovaný o svojich právach, navrhne, aby uvedená podmienka bola zrušená, avšak zásada kontradiktórnosti vo všeobecnosti zaväzuje vnútroštátny súd, ktorý konštatoval v rámci preskúmania ex offio nekalú povahu zmluvnej podmienky, informovať účastníkov konania v spore a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy.

V nadväznosti na uvedené sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, ktorým vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva podľa čl. 1 dodatkového protokolu, ako aj porušenie čl. 12 ods. 2 ústavy a čl. 14 dohovoru a práva podľa čl. 47 charty postupom a uzneseniami okresných súdov a postupom a uzneseniami krajského súdu v uvedených konaniach, zruší označené uznesenia okresných súdov a uznesenia krajského súdu, veci vráti okresným súdom na ďalšie konanie a sťažovateľke prizná primerané finančné zadosťučinenie, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“).

Podľa § 112 ods. 1 OSP môže súd v záujme hospodárnosti konania spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa uňho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, avšak v súlade s citovaným § 31a zákona o ústavnom súde možno v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 21659/2013, Rvp 21660/2013, Rvp 21661/2013, Rvp 21662/2013, Rvp 21667/2013, Rvp 21668/2013, Rvp 21669/2013, Rvp 21670/2013, Rvp 21671/2013, Rvp 21743/2013, Rvp 21744/2013, Rvp 21745/2013, Rvp 21746/2013 a sp. zn. Rvp 21747/2013 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností, ako aj vzhľadom na totožnosť v osobe sťažovateľky a krajského súdu, proti ktorým sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd o ich spojení na spoločné konanie tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

2.1 K namietanému porušeniu označených práv postupom okresných súdov v označených konaniach a napadnutými uzneseniami okresných súdov

V čl. 127 ods. 1 ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Pokiaľ ide o napadnutý postup okresných súdov a nimi vydané uznesenia o zastavení exekúcie, ústavný súd vzhľadom na už uvedené poukazuje na skutočnosť, že proti týmto uzneseniam bolo možné podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, čo sťažovateľka aj využila. Označené uznesenia okresných súdov, ako aj sťažovateľkou namietaný postup, ktorý vydaniu rozhodnutí predchádzal, bol teda predmetom súdneho prieskumu krajským súdom. S prihliadnutím na to bolo preto potrebné túto časť sťažností odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2.2 K namietanému porušeniu označených práv postupom krajského súdu v označených konaniach a napadnutými uzneseniami krajského súdu

Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach podrobne analyzoval dôvody zjavnej neopodstatnenosti sťažností sťažovateľky a plne sa stotožňuje s dôvodmi, ktoré v nich uviedol, napr. sp. zn. III. ÚS 242/2011 z 31. mája 2011, sp. zn. II. ÚS 473/2011 z 20. októbra 2011, sp. zn. II. ÚS 303/2011 z 24. augusta 2012, sp. zn. III. ÚS 397/2011 z 27. septembra 2011, sp. zn. I. ÚS 227/2012 zo 16. mája 2012, I. ÚS 382/2012 z 22. augusta 2012, sp. zn. I. ÚS 409/2012 z 22. augusta 2012 a sp. zn. III. ÚS 7/2013 z 15. januára 2013, sp. zn. III. ÚS 453/2013 z 26. septembra 2013, pri akceptovaní právnych záverov rozhodnutí všeobecných súdov o neprípustnosti, resp. zastavení exekúcie, pretože rozhodcovský rozsudok a tiež notárska zápisnica, ako to bolo v týchto prípadoch, na podklade ktorých boli exekúcie vedené (resp. navrhnuté), neboli z rôznych dôvodov spôsobilým exekučným titulom na vedenie exekúcie.

Na uvedenom nemení nič ani argumentácia sťažovateľky o porušení práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces zaručeného čl. 47 charty a z neho vyplývajúcej zásady kontradiktórnosti konania tým, že konajúce súdy pred rozhodnutím o posúdení zmluvnej podmienky (rozhodcovskej doložky) ako nekalej nedali účastníkom konania príležitosť vyjadriť sa k týmto dôvodom, tak ako to sťažovateľka odvodzuje z rozsudku Súdneho dvora vo veci Banif Plus Bank Zrt proti Csaba Cipani a spol. sp. zn. C-472/11 z 21. februára 2013. Ústavný súd v tejto súvislosti predovšetkým pripomína, že sťažovateľka mala možnosť oboznámiť sa s dôvodmi zastavenia exekučného konania a neprípustnosti exekúcie z už uvádzaných dôvodov z uznesení okresného súdu, proti ktorým aj podala odvolania, v ktorých sa k týmto dôvodom vyjadрила. Obdobne aj povinní z exekúcie, ktorí majú v zmluvnom vzťahu so sťažovateľkou postavenie spotrebiteľov, mali po doručení uznesení prvostupňového súdu možnosť vyjadriť sa (prípadne podať odvolanie proti uzneseniu okresného súdu) v tom smere, že si neprajú, aby bolo v ich prípadoch vylúčené uplatnenie nekalej zmluvnej podmienky. Sťažovateľkou uplatnenými argumentmi sa krajský súd v napadnutých uzneseniach náležite zaoberal a vyložil svoje závery, pre ktoré vzhladol uznesenia okresného súdu ako vecne správne.

Pre ústavnú udržateľnosť napadnutého postupu a uznesenia postačuje, aby bola zásada kontradiktórnosti dodržaná v konaní ako celku (v posudzovanom prípade v konaní na oboch stupňoch). Presadzovanie názoru, že na každom jednom stupni súdnictva musí byť uvedená zásada dodržaná bez výnimky, by podľa názoru ústavného súdu odvolaciemu súdu v zásade prisúdilo len funkciu akéhosi kasačného orgánu, bez reálnej možnosti konvalidovať prípadné procesné nedostatky vlastným postupom. Na základe uvedeného preto ústavný súd dospel k záveru, že postupom krajského súdu a jeho uzneseniami bol v daných veciach princíp kontradiktórnosti súdneho konania, ktorý je obsahom práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty, dodržaný, čím k porušeniu označených práv dôjsť nemohlo.

Prihliadajúc na zásady procesnej hospodárnosti preto ústavný súd tieto sťažnosti odmietol z rovnakých dôvodov bez odôvodnenia (posledná veta § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. februára 2014